

in se nemški učiti; to tem bolje, ker tudi nedavno nastavljeni okrajni sodnik ume malo slovenskih besed. Tudi novi c. k. adjunkt v Šmariji, roj. v nemškem Gradcu, le nekatere slovenske besede lomi. V Celji pri c. k. mestnej delegiranej sodnji so civilnega referenta, akopram je bil samostalen sodnik, potisnoli v kazenski oddelek baje samo zato, ker je slovenske vloge včasih tudi slovenski reševal. Na njegovo mesto prišel je mlad avškultant, rojen Celjan, ki skoraj nič slovenski ne zna. Od kod neki? V celjskej meščanski šoli se otroci niti slovenskih črk ne naučijo, vsaka slovenska beseda je prepovedana, kruh pa bi Celjani vendar radi pri Slovencih si služili. Tudi funkcionar državnega pravdnika pri delegiranej sodnji slovensčine ni zmožen: rodom je Saks iz Erdeljskega.

Iz Mesljinja. (Reklamacije.) Slabo pa drago delo dovršile so cenilne komisije, kajti če človek pazljivo pregleduje uvrstenje posameznih kultur, najdejo se brezštevne napake. Gozd v dolini pogledan je ves kot rodovit en vstet brez ozira na strmi verhunc, kterege polovica je le pečevje in redko grmičevje, ki za najslabši pašnik ne velja. Kisle mlakuže, kder se pozno v jeseni za nastelj kosi, so uvrstene med travnike. Največja pomota pa je po severnih straneh za visokimi hribi ležeče njive kot dobre uvrstiti. Malo solca pride tje in pridelki so nad polovico slabjši. Z reklamacijami bode tedaj veliko opraviti. Da bi le župani in njihovi namestniki se toliko važnega dela marljivo poprijeli! Tukaj mislimo, da je nevednemu kmetu uvrstenje kultur najlože s tem pokazati, da se sestavi imenik posestnikov; in v rubrike zastavljajo skupne številke joh, sežnje, čisti dohodek in od tistega se zračuni nova štibra, če se številka čistega dohodka pomnoži s številko 22, ker se bode 22 kr. računilo od 1 goldinarja. Kedar se potem po primeri rodovitnosti zemljišča zapazi, da je nova štibra previsoka, se naj pri vseh parcelah preiskuje, kje bi se dalo pomagati. Hvala tudi našim vrlim poslancem, da so podaljšali brišt, sicer bi tolikim napakam nikakor ne bilo mogoče v okom priti. Pri pregledavanji v nove zemljišne posestne pole pa je bilo tudi dosti praznega strahu, ker si je marsikteri tolmačil celi čisti dohodek kot novo štibro. Jan. V.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Prijazno Vrbo ob lepem Celovškem jezeru zadela je velika nesreča. V nedeljo je se vnel tolik požar, da so skoro vse hiše s cerkvo vred pogorele. Silen vihar je ogenj tako strašno razpihal, da ni bilo pomagati, čeravno je bilo veliko gasilcev prihitelo iz Celovca in Beljaka. — Grad Eberstein izgubil je svojega mnogoletnega gospodarja. Grof Alfred Kristalnik je umrl previden s sv. zakramenti 3. marca t. l. 62 let star. Mož je bil visoko izobražen in jako učen. Grad Eberstein dal je krasno prezidati. V oporoki si je izvolil, da ga morajo po noči pokopati in tako se je tudi zgodilo. V noči so mrliča pogrebi spremljani od 1 duhovnika in mnogo ljudij

z gorečimi bakljami spravili k sv. Juriju in v tamšnjo rakev v cerkvi položili. Grof Kristalnik, bržčas potemec stare slovenske rodbine koroške, počiva med Slovenci. — Za župnika v Slovensko Kaplo pride č. g. Janez Jakobič, kn. šk. svetovalec in župnik pri sv. Lovrenci v Velikovi. — Kdo bo naš škof, o tem še nič ne vemo zanesljivo. Sv. olja nam bodo v Mariboru letos blagoslavljali.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Velika težava za naše poslance je, da pripada jim liberalne grehe popravljati, zlasti pa za pokritje grozno napetih državnih potroškov skrbeti pri novimi davki. Pri obravnavi hišnega davka bi se bila naša večina skoraj razbila, ministerstvo je reklo, da odstopi, če se črtež hišnega davka ne sprejme; toda Dalmacija, Tirolska, Vorarlberg in Saleburg do sedaj ni plačeval hišnega davka, zato je mnogo konservativnih poslancev hotelo glasovati zoper hišni davek; toda uvidevši, da bi po propadu ove postave bržčas državni zbor bil razpuščen, vlada pa liberalcem izročena, liberalci bi pa potem brezobzirno hišni davek vsem naložili, zato so konservativci sklenoli za postavo glasovati, če se jim dovoli olajšav, katerih od liberalcev nimajo pričakovati. No, in tako se je zgodilo. Obravnavanje hišnega davka je se sprejelo s 175 proti 160 glasom; pri tej reči so pa liberalci sebi zaušnico dali; vodja liberalcev dr. Herbst je surovo napal liberalca in predsednika državnemu zboru, grofa Koroninija; očital mu je, da seje tako nastavlja, da se preveč dragega časa potrat; to je pa grofa tako razsrdilo, da je podpredsedniku dr. Smolki list poslal, v katerem je naznanil, da položi poslanstvo s predsedništvom vred; ko je Smolka to prebral, bili so liberalci kar osupneni. Prav imajo, kajti s Koroninijem zgubili so močno zaslonbo; Koroninijev oča bil je namreč odgojitelj našega cesarja in ta so se neki o postopanju liberalcev tako nevoljno sedaj izrekli, da ni upanja, da dr. Herbstovci kdaj več pridejo do ministerskih stolov. Naši poslanci so potem izvolili Smolko za predsednika, kneza Lobkoviča v prvega podpredsednika in naš baron Goedel je drugi podpredsednik, liberalci so zgubili toraj vse. Zavoljo Stremajerjeve in Waserjeve odločbe v zadevi slovensčine pri sodnijah so naši poslanci podpreti od 45 drugih stavili vprašanje do ministra dr. Pražaka. Radovedni smo na odgovor! Štajerski slovenski advokati in notarji so poslali spomenico ministrom, da je treba odločbe, ali smejo slovenske vloge pri uradih vlagati ali ne; tudi kranjski advokati se pogovarjajo o podobnej spomenici. V gosposkej zbornici je v zadevi gruntnege davka dvakrat propala liberalna Schmerlingova stranka; to je prvokrat, da imajo konservativci ondi večino; za liberalce je to hudo, za konservativce dobro; naš rojak dr. Miklošič je izstopil iz Schmerlingove

stranke; to kaže, da so liberalci pri kraji, kajti dr. M. ima za tašne reči občutljivo kožo!

Vnanje države. Nesrečna smrt ruskega carja razburila je vse vladarje: prvi morivec je ugrabljen, ime mu je Rusakov, še le 19letni dijak tehnikar. Še bolj zanima svet novi car Aleksander III., ki je 14. marca bil v Kazanski cerkvi proglašen za carja. Novi car sluje kot iskren Slovan, kot nasprotnik Nemecev in prijatelj Francozov; njegov oča pa je bil največji podpornik pruskonemške politike. Ni čudo toraj, ako se poroča, da je nemški cesar omedleval, ko je čul, da je njegov prijatelj mrtev, Bismark je pa v noči 2 uri stal pred telegrafom in svojim poslanikom telegrafiral, kako se jim je sedaj obnašati. — Francozi so pa zborovanje pri starejšinstvu pa tudi v poslanski zbornici iz sočutja do ruske cesarske rodbine častno ustavili; jednako storili so italijanski ministri in poslanci; angleški minister Gladstone pa je nasvetoval posebno adresu ali pismo do kraljice o resnobnem položaji, ki je tako naglo nastal. Vse to kaže veliko važnost prevrata na Ruskem!

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno oderuštvo.

II. Do sedaj so še povsod prisiljeni bili oderuhom v okom prihajati z zakonodavstvom. To nam svedoči zgodovina vseh časov. Liberalci, sami izomikanci, bi to morali vendar znati. Stari Rimljani so jednako, kakor naši liberalci, nekaj časa mislili in dopuščali, naj vsak jemlje ali daje obresti, kolikor mu je v nagodbo ali dolžno pismo zapisati dal. Pritožiti se nima pravice. Zakaj pa jo podpisal? Tako mislili so tudi Rimljani. Toda le nekaj časa, kajti ubogo ljudstvo, ko ni moglo dalje oderuške gospode prenašati in uvidevše, da se ga nihče ne usmili, je na enkrat zapustilo Rim in se izselilo na Aventinski hrib. Gospoda se tega ustraši in odjenja; ljudstvo pa se vrne v mesto nazaj, a zoper oderuhe zapišejo mu ostre določbe na kamene plošče dvanajsternih postav. Določili so se procenti po številu, kolikeri se smejo za izposojeni kapital jemati; oderuha pa so pred sodnikom znanprej kaznovali, kakor če bi bil kaj ukradel. Slavni rimski državnik Katon starši želel je še bolj strogo postopati zoper oderuhe. Po njegovem mnenji je oderuh hujši od ubijevca, kajti kradejo navadno le ubožniši bogatejim, toda pri oderuštvu odira bogatin siromaka (Dobro, dobro na denici.) Tako so ajdi sodili o oderuštvu. Oj, kako vse drugače sodijo ljudje dandenešnji. Marsikateremu vidimo od daleč, da ga tare silno ubožstvo. In če v sili ukrade 4 fl., ugrabi ga žandar; če pa kdo cele rodbine odere in s posestva in doma zapodi, pa še velja kot poštenjak! In to pozdravljajo in poudarjajo liberalci še kot strašansko velik napredek!

Obravnavamo sicer dnes zakon zoper oderuhe, a ta mi je premalo oster. V črteži se ne oznamlja oderuštvo kot zločinstvo, ampak samo kot pregrešek. Ne v ječo, ampak v zapor, ne več let, ampak k večjemu na 6 mesecev mu hoče nova postava grdo njegovo delo braniti. Le kdor se samo z oderuštvom peča, bi naj prišel v trden zapor k večjemu do 2 let. Obstati moram, da sem se sprva silno jezil radi mehkega ovega postopanja zoper oderuhe. Toda kmalu sem se pomiril uvidevši, da je ovi nasvet jako moder, ker dobro ozir jemlje na našo kazensko pravo, kajti ko bi mi sklenoli paragraf v novi postavi, ki bi oderuštvo proglasil kot zločinstvo, tedaj bi oderuh ne prišel pred navadnega sodnika, ampak pred porotnike. In to bilo bi jako slabo, kajti porotniki so večjidel meščani, a mesta so prava gnjezda oderuhom. Pravica bi utegnila škodo trpeti; morebiti po besedah: da vrana ne izkljuva vrani očes! (Dobro, dobro na desnici). Zato moram nehoti pritrčiti nasvetovanej postavi zoper oderuštvo!

Rimljani so po hudih skušnjah podučeni postavno določili, koliko se sme obresti jemati. Kdor je več jemal, tega so kaznovali kot zločinca. Pri nas v Avstriji bilo je ravno tako do cesarja Jožefa II. Ta cesar je l. 1787 kazenske določbe zoper oderuštvo odpravil, a vse pustil pri starem zastran obrestne mere. Toda uže čez eno leto je cesar vprašal ministre za svet: kako bi se v okom prišlo oderuhom, čijih število je se grdo pomnožilo! Ministri so rekli: naj zopet obveljajo kazenske določbe. Cesar in jegovi nasledniki so pa odlagali do l. 1803. Francozi imajo uže od l. 1807 našim prejšnjim podobno oderuško postavo; več kakor 5—6% ne sme nihče jemati obresti. Bismark pa je l. 1867 judovskim oderuhom na ljubo postavo zatrl. Toda kaj se je zgodilo? Francozi so bogati, Nemci siromaki, Francozi so 5 milijard frankov plačali vojne odškodnine Nemcem, a tem so preminoli kakor kafra, da jih nikder ni več v njihovih blagajnicah. L. 1868 je liberalni poslanec dr. Klier v tej visokej zbornici rekel: „odpravite oderuške postave, dajte svobodo denarjem in kmalu bo vse polno penez lezlo iz zaprtih blagajnic med ljudi in pri obilici kapitala bodo obresti postajale vedno menjše“. Sedaj pa vidimo in čutimo, da je g. dr. Klier bil kriv prerok. Na Danskem so sicer tudi zatrli določbe zoper oderuhe. Toda prepovedali so trganje gruntov, na katere se sme tudi kapital vknjižiti le proti 4% obrestim. Pri nas pa so liberalci kmeta popolnem izročili oderuhom in s postavo, da se smejo grunti na kose prodavati, oderuškej mesnici izdali. Boljše nobenih penez, kakor pa dragih, vsaj pri kmetih. Če grunt toliko ne donaša čistega dohodka, da bi se plačevale obresti, tedaj boljše, da posestnik ne dobi denarjev, vsaj tistih ne, za katere bi moral oderuških obrestij plačevati. Ako mu zarad starih dolgov grunt prodajo, mu vsaj nekaj ostane, če pa ga oderuh v roke dobi, gre kos za kosom,